

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

9.439

Hely

Idő

"1848"

Személy

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp.

(Hely)

1929. V. 19.

(Lő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Budavár bevételének nyolcvanadik évfordulója

1849 május 21

Nyolcvan esztendővel ezelőtt, 1849 május 21-én reggel a Dunapartot ellepő néptömeg lelkesedése közben a budavári királyi palotára nemeztiszinű lobogót tűztek ki a magyar honvédek. Befejező aktusa volt ez annak a heroikus küzdelemnek, melynek eredményeképpen Budavárát több mint két hélig tartó ostrom után bevették a honvédsapatok.

A nagy eseményt ez a tudósítás jelentette Pestnek és Budának:

„Budavárának roham általi bevétel. A győzelmes éj 21 májusra. Henczi meg van sebesítve és elfogva.

A vasárnapi éj f. hónap 15-én a pestiekre nézve rémítő éj volt. Az egész város lángban úszott, de Budapest lakosai egykedvűen néztek e lángtengerre, mondván, hogy ez Henczinél halotti fáklója, az iszonyú ágyúdörgés pedig nem egyéb, mint az összes osztrák háznak halálcsatája. De a következő vasárnapi éj a magyarok diadaléje volt és beteljesedett ama jóvondulás; mert Henczinek uralma a sírba szállott és Budának büszke vára ismét a nemzet kezében van.

A múlt estén a Duna partján a szokottnál több ember állott, kik mindnyájan meg voltak győződve, hogy az ostrom ez éjjel érendi végét. Este 8-tól 10-ig mindkét részről rövid szünetek mellett erősen folyt az ágyúzás. Az osztrákok, sorsukat sejtítvén, rettentően ordítottak, mintha a pokolból akartak volna segílyt felidézni; de még a pokol is jobb lévén e gazoknál, magukra hagyta őket és

a magyar ágyú ezt kiáltotta hozzájuk: „Hallgassatok, kutyák, végórátok üttöt, ti nem lesztek többé e várnak urai!”

Tíz órától éjjelig a magyarok ágyúzása mindinkább növekedett — harsogván a várbeli gazoknak, hogy a magyar vitézek most már komolyan kezdik a vár elfoglalását. Éjfél után megszűnt az ágyúdörgés és vitéz katonáink több oldalról közeledtek a várhoz, segítve lelkesedésük és az ellenség csüggedése, valamint az éj sötétsége által.

Reggel 3 órakor, miután a mieink a szükséges álláspontokat elfoglalták, a roham megkezdett és már egy óra múlva a fejevári kapu és több, a várba vezető utak a magyarok kezében voltak.

Erős puskatűz hallatszott és magyar vitézeink, mint előre lehetett látni, mindenütt győztek. Midőn a mieink a vízvárosi cölöpzetekhez (Palisádákhoz) érkeztek, az azokat védelmező eleltséges katonák rájuk egy ágyút sülöttek el, de a mieink azzal nem gondolva, gyors lépésekkel haladtak előre, mire az ellenség az ágyúját ott hagyván, elszaladt, a mieink pedig átmászván a cölöpzetet, azt szétrombolták és a két ágyút elfoglalták.

Már fél öt órakor a vár nagyobb része a magyarok kezében volt és az első magyar lobogó a gróf Sándor háza előtti téren kitézelt. A csata erősen folyt s az ellenség a házakba és a torlaszok mögé húzódván, innen erősen védelmezte magát, de a mieink a torlaszokat feltartóztatlanul áthágván és

a házakba benyomulván, az ellenséges katonákat részint felkoncolták, részint elfogták.

Az istentelen ellenség az álló hidat, a világ e nyolcadik csodáját, mint maga Henczi is nevezte azt, össze akarta ugyan rombolni és evégett a budai parton lévő oszlopát levegőbe repíteni, de csak felgyújtója pörkölődött, a hid pedig sértlen maradt.

Hét óra körül a vár körüli épületekben erősen folyt a puskatűz és nem sokára már 3 helyen lengett a nemzeti lobogó.

Nyolc óra felé a mieink a hajdani királyi és nádori palotáról levették a cudar fekete-sárga zászlót és helyébe, a Duna partján álló töménytelen néptömeg nem csekély öröme a nemzeti lobogót kitézték. Erre csakhamar az összes vár hős seregünk által elfoglalva.

Az embertelen hitszegő Henczi megsebesülve ugyan, de elevenen vitézeink kezébe esett, megérdemelt büntetését el nem kerülendő.

Örülhatsz Henczi!”

Budavára körülfarását május 4-én kezdték meg azok a honvédsapatok, amelyek a felső Duna vidékéről érkeztek Buda alá. Az első honvédrohamra kegyetlen tettel felelt Henczi tábornok: Bombáztatni kezdte Pestet. Ezt a herostratesi tettét azzal okolta meg, hogy Pestről átlöttek a várra. A bombázás első napján 316 ágyúlövés dördült el a budai várfalakról. Még parázslottak az első bombázás üszkös romjai, amikor Henczi Pest újabb lövetését rendelte el. Ez a második bombázás május 13-án történt. Hajnaltól esti 7 óráig lötték Pestet. A Sebestyén-tér és a Neugebäude között úgyszólván egyetlen ház nem maradt épen. Az „Angol királyné” vendégfogadó, az új piacon álló német színház, a lipótvárosi templom, a Lloyd palota, a Vigadó lángba borult. A Nemzeti Kaszinót 67 lövés érte. Pest könnyes szemmel, ökölbe szorított kezekkel nézte a pusztulást. Henczi

végül mégis beszüntette Pest lövetését és egy másik tervét akarta megvalósítani: levegőbe akarta röptíteni a Lánchidat. Clark, a híd zseniális építője a Lánchíd kamráiba beeresztette a Duna vizét. Hentzi megparancsolta neki, hogy bocsássa ki a vizet a híd alá, hanem a szivattyúkat is összetörte. Alnoch Lajos tüzérezredes ekkor úgy akarta levegőbe röptíteni a hidat, hogy a budai részen lefutó láncok alá puskaporos hordókat rakatott, a hordókra gerendákat, köveket és mindenféle súlyt helyeztetett, hogy az ellentállást növelje. Az így aláaknázott hídfőhöz favályukat vezettek és a vályut telehintették puskaporral. Amikor Hentzi elesett, Alnoch ráparancsolt egy tüzérre, hogy gyújtsa fel a puskaporos vályut. A tüzér megrémült és az égő kanócot elhajította. Alnoch erre a menekülni próbáló tüzért lelőtte, azután az égő szivarját beledobta a puskaporral telehintett vályuba. Hatalmas robbanás követte Alnoch elszánt cselekedetét. Levegőbe repültek a puskaporos hordók, a gerendák, de a Lánchíd szerencsére épen maradt, Alnochot a robbanás megölte, teste szénné égett.

Budavár bevétel a honvédségnek erős áldozatába került. 17 tiszt, 351 közlegény halt hősi halált, 29 tiszt és 661 közlegény sebesült meg. A várórségnek 1125 halottja és sebesültje volt. Ezenkívül 85 tiszt és 2200 közlegény esett magyar fogságba. A honvédeknek 198 ágyút, 5000 puskát és 1400 mázsa puskaport zsákmányoltak.

Buda győzelmes és sok áldozatot igénylő ostroma és bevétel nem tudta eltorlaszolni a tragikus véget, mely a nemzet szabadságharcát várta. Volt-e célja tehát Buda ostromának? Erre a kérdésre válaszolva egyszer Jókai Mór, ezeket írta: „Folyton hangzott és fog hangzani, míg a világon magyar lesz, az örök szemrehányás, miért volt Budát ostromolni?”

De hát lehetett-e másként tenni?

Kérdezzétek meg, miért vágták le a carthagói asszonyok hosszú, aransárga fürtjeiket kezijjajknak? Miért temetkeztek a púni szép hajadonok a Dagon templom romjai alá?

Kérdezzétek meg, miért tért Izrael népe az assir világcsodák közül, Semiramis függő kertjeiből szent városa romjaihoz vissza?

Kérdezzétek meg, miért tódult félszázadon át kétmillió harcos szárazon és tengeren, ezernyi ezer mérföldnyire, egy keresztrel mellén, egy vassal kezében Jeruzsálem városát visszavívni?

Kérdezzétek meg, miért gyújtotta fel ősvárosát, Moszkvát, a barbár honszeretet a diadalmas ellenség feje fölött?

Kérdezzétek meg, miért hullott ki egy nagy Napoleon kezéből a kard, fejről le a korona, mikor Párizst ellenségtől elfoglalva találta maga előtt?

És kérdezzétek meg, miért indulnak újra meg újra Itália vénei és gyermekei a szélrózsa minden irányából a hét halom városa felé, meghalni, vagy győzni?

Miért háborítják fel újra a békéért reszkető félvilág nyugalmát ezzel az őrjöngő kiáltással: „Roma o mortel“

S amit fog felelni a világtörténet ítélőszéke e kérdésekre, azt feleljétek azoknak, akik kérdezik mitőlünk, miért volt Budavárát ostromolnunk?

Lehet, hogy a történelem areopazseja elítél minket is, mint amazokat, de a költészet ítélőbírái fel fognak menteni bennünket és szavaik igazat adnak nekünk, Dávid királytól Hugó Viktorig: „Nem lehetett máskép; így kellett annak jönni!“ S az igazság, amit a költő mond, örök igazság!

Ami volt a púni népnek Carthago, Izraelnek Jeruzsálem, a keresztény világnak a szentföld, a franciának Párizs, az oroszoknak Moszkva, az olaszoknak Róma: az volt minékünk Budavár.“